

POTEŠKOĆE U DEFINIRANJU POJMA NACIONALNE SIGURNOSTI

Darko Lacković

UDK: 355.02

Stručni rad

Primljeno: 01.09.2000.

Prihvaćeno: 21.12.2000.

Sažetak

U članku se opisuju razlozi poteškoća u definiranju pojma nacionalne sigurnosti koji se u javnosti još uvijek prikazuje iskrivljeno. S jedne strane, uzrok je eklatantno nepoznavanje pojmovno-kategorijalnoga aparata, čak i u dijelu stručne javnosti, pa se nacionalna sigurnost poistovjećuje s unutarnjom sigurnošću (državna sigurnost); s druge strane, još uvijek se, zbog povijesnih razloga, taj pojam poistovjećuje s vojnim aspektom sigurnosti, odnosno s nacionalnom obranom. U stabilnom i uređenom svijetu, nevojna ugrožavanja predstavljaju daleko veću opasnost za društvo ili državu. U svakom slučaju nacionalna sigurnost i dalje bi trebala biti utemeljena na jasno definiranim nacionalnim interesima. Sustav nacionalne sigurnost, kao organizirani podsustav političkoga sustava, brine o učinkovitoj zaštiti nacionalne sigurnosti pomoću različitih mehanizama koji mu stoje na raspolaganju.

Ključne riječi: nacionalna sigurnost, vanjska sigurnost, unutarnja sigurnost, nacionalna obrana, nacionalni interesi, sustav nacionalne sigurnosti, sigurnosna politika.

UVOD

Nacionalna sigurnost je često rabljen pojam u politici i društvenim znanostima, a mnogobrojni autori koji ga koriste, daju mu različita ili slična značenja. Uz međunarodnu sigurnost, nacionalna sigurnost spada u područja osnovnih politoloških ekspertiza i temeljnih politoloških struka (Strpić, 1997.) Obično se proučava u okviru međunarodnih odnosa kao grana ili disciplina političkih znanosti.

Darko Lacković je postdiplomant na PD "Međunarodni odnosi", Fakulteta političkih znanosti, Sveučilišta u Zagrebu.

Definicije nacionalne sigurnosti se kreću od poistovjećivanja s državnom sigurnošću (u smislu održanja ustavnoga poretka) pa do izjednačavanja s vojnom komponentom sigurnosti, odnosno s nacionalnom obranom. Drugi tvrde kako se radi o stanju ili svijesti i osjećaju pojedinca te ukazuju na subjektivnost u sastavnici sigurnosti. Postoje i autori koji tvrde kako je nemoguće definirati taj pojam, pa sve do onih koji pojam nacionalne sigurnosti određuju integralistički obuhvatajući sve vrijednosti koje su sadržane u nacionalnoj sigurnosti kao što su opstanak, teritorijalna cjelovitost, politička samostalnost, kvaliteta života, naglašavajući pritom otvorenost definicije same nacionalne sigurnosti (Dimitrijević, 1973.).

Prve sastavnice toga pojma nalazimo 1943. godine kod Madisona i Waltera Lippmana (Miletić, 1978.), a nakon donošenja Zakona o nacionalnoj sigurnosti u Sjedinjenim Američkim Državama 1947. godine, počinje se govoriti i o doktrini nacionalne sigurnosti. Konačno je jasno, kako opstanak nacije i države ne ovisi samo o vojnoj obrani, tj. o oružanim snagama, već su potrebni politički, gospodarski i drugi resursi kako bi sigurnost države bila zaštićena.

Na američkim i europskim učilištima i institutima počinje se s istraživanjima: *Strategic studies*, *Defence studies*, *Security studies*, *Peace studies* i *War studies*.

Ovaj rad, koristeći teoretske istraživačke metode, predstavlja pokušaj objašnjenja pojedinih definicija i pristup u definiranju samoga pojma nacionalne sigurnosti.

DEFINICIJE NACIONALNE SIGURNOSTI

Arnold Wolfers, 60-ih godinama, problematizira nacionalnosigurnosnu tematiku i govori o kompleksnosti pojma nacionalne sigurnosti koju valja istraživati različitim metodama. Upozorava da je se ne smije promatrati samo s vojnoga gledišta; za njega je pojam sigurnosti zapravo neodređeni simbol, što znači da on može ali i ne mora imati značenje (Wolfers, 1962.).

Kritiku vojnih koncepcija suvremene sigurnosti i nacionalne sigurnosti dao je Gerd Krell, njemački znanstvenik s područja mirovnih istraživanja.

Sličnoga mišljenja bio je i poslijeratni američki politički i vojni stručnjak Herman Goldhamer, koji je također naglašavao da oružana sila (nacionalna obrana) nije isključivi jamac nacionalnoj sigurnosti.

Stoga se kod nekih autora javljaju postavke da ostvarivanje nacionalne sigurnosti jedne države vojnom komponentom izaziva zapravo nesigurnost jer oružanu silu imaju i ostale države u međunarodnoj zajednici, što dovodi do prijateljskih odnosa s drugim državama i pojave "sigurnosne dvojbe" (Herz, 1950.). Apsolutizirana nacionalna sigurnost jedne države može ugrožavati druge države. Zato su, kako navodi poljski znanstvenik Janusz Symonides, prvi put u povijesti suvremene države primorane, radi vlastitoga opstanka, voditi brigu i o sigurnosti potencijalnoga neprijatelja.

Michael H. H. Louw ispravno drži da osim obrambene politike države svakako treba računati i na njezine nevojne djelatnosti koje su potrebne kako bi se učinkovito iskoristili svi potencijali u svrhu nacionalnoga opstanka.

Penelope Hartland-Thunberg definira nacionalnu sigurnost kao sposobnost nacije da provodi uspješno vlastite interese (Hartland-Thunberg, 1982.:50).

Poznati diplomat Amin Hewedy definira nacionalnu sigurnost kao djelatnost nacionalnih država, koje sukladno vlastitim društvenim mogućnostima, sada i ubuduće, te uz poštivanje globalnih promjena i razvitka, štite vlastiti indentitet, opstanak i interese. To obuhvaća:

- posebne aktivnosti, poput gospodarskih, kulturnih, itd., koje države provode radi zaštite i obrane od ugrožavanja iz susjedstva;
- sigurnosne aktivnosti moraju uvijek pratiti mogućnosti društva jer bi u suprotnom moglo doći do nesigurnosti;
- sve te aktivnosti treba dugoročno planirati i usklađivati ih s globalnim i regionalnim promjenama u svijetu (Grizold, 1992.:64-65).

Bourquin definira " ...nacionalnu sigurnost kao odsustvo bilo kakvoga straha od napada, ugrožavanja interesa ili prijetnje druge države ili drugih država" (Vukadinović, 1980.:128). Tako pojednostavljenu definiciju možemo naći i u *Međunarodnoj enciklopediji društvenih znanosti*: "nacionalnu sigurnost možemo definirati kao sposobnost države (nacije) da svoje unutrašnje vrijednosti zaštiti od vanjskih opasnosti" (Cvrtila, 1995.:66). Slična je i formulacija da je nacionalna sigurnost "...vjerojatnost opstanka nacionalne države" (Cvrtila, 1955.:66). Giacomo Luciani je određuje kao "...sposobnost suprotstavljanja vanjskoj agresiji" (Luciani, 1989.:151). U ovih pet definicija, nacionalna sigurnost definirana je kao stanje.

Božidar Javorović kaže da "nacionalna sigurnost podrazumijeva unutarnju i vanjsku sigurnost države, odnosno sigurnost države u odnosu na vanjske i unutarnje opasnosti i ugroženosti. Radi se o globalnoj sigurnosti koja osigurava opstanak i normalno djelovanje države sa svim elementima njene nezavisnosti, slobode i teritorijalne cjelovitosti te ustavnoga poretka (uključujući sve mogućnosti njegove demokratske promjene i razvoja)" (Javorović, 1997.:6).

Mario Nobile nacionalnu sigurnost definira kao "...složenu interakciju političkih, ekonomskih, vojnih, ideoloških, pravnih, socijalnih i drugih unutrašnjih i vanjskih faktora, kroz koju pojedine države različitim instrumentima nastoje osigurati normalne, tj. prihvatljive uvjete očuvanja suvereniteta, teritorijalnog integriteta, fizičkog opstanka stanovništva, političku nezavisnost i mogućnost za ravnopravan, skladan i brz društveni razvoj (Nobile, 1988.:69-70)."

Za Antona Grizolda, nacionalna sigurnost je sigurnost nacije-države. Ona uključuje sigurnost nacionalnoga prostora (uključujući zračni prostor i teritorijalne vode), zaštitu života i imovine stanovništva, opstanak i održanje nacionalnoga suvereniteta, te ostvarivanje temeljnih društvenih funkcija (ekonomskih, društveno-političkih, kulturnih, ekoloških, društvenih, itd.) (Grizold, 1994.).

Ivo Paić u svojoj *Strategiji obrane* ustvrđuje: "U strategiji nacionalne sigurnosti riječ sigurnost ne označuje samo obranu od vanjskih ili unutarnjih ugroza,

nego i cjelokupnost djelovanja što osiguravaju socijalno i gospodarsko blagostanje društva" (Paić, 1995.:45).

Već spomenuti Vojin Dimitrijević dijeli vrijednosti, sadržane u nacionalnoj sigurnosti, u pet skupina; to su:

- Opstanak, odnosno samoodržanje koje podrazumijeva, u prvom redu, opstanak države, zatim nacionalni opstanak što ne mora nužno značiti i opstanak države, te na kraju, fizičko preživljavanje stanovništva pod različitim oblicima ugrožavanja.
- Teritorijalnu cjelovitost kao sastavni dio državnosti i temeljno pravo svake države.
- Političku samostalnost, odnosno nezavisnost i suverenitet koje mogu ograničavati različita povezivanja u vojno-političke saveze.
- Kvalitetu života, koja u suvremenome svijetu postaje sve važnija, osobito na prostorima gdje je pojava rata svedena na najmanju moguću mjeru, te blagostanje stanovništva postaje prioritarno.
- Otvorenost definicije nacionalne sigurnosti omogućava da sve životne okolnosti na pojedinim prostorima određuju prvenstva sigurnosti kako bi svaka država mogla zaštititi vlastite interese (Dimitrijević, 1973.:15-18).

Tvrđnje da se nacionalna sigurnost tijekom Hladnoga rata određivala isključivo "vojnim kriterijima (brojnost vojne tehnike jedne strane nasuprot drugoj)" (Jurić, 1997.:22-27), nije sasvim točna, što je vidljivo i iz prethodnih definicija. Međutim, sasvim je točno da se sve više, "u 90-im, određenje nacionalne sigurnosti okreće od ekonomije, kulture, politike s tim da vojska (klasična vojna sila) time nikako ne dobiva sporednu ulogu" (Jurić, 1997.:22-27).

Poznati britanski teoretičar Barry Buzan, koji se nije smatrao pripadnikom ni realističke škole međunarodnih odnosa a niti pripadnikom idealističke škole, pokušavao je dokazati da je koncept sigurnosti još uvijek nerazvijeni koncept, te da je prvo potrebno definirati pojam sigurnosti a tek onda pojam nacionalne sigurnosti. Drži da se nacionalna sigurnost nametnula pojmu sigurnosti u međunarodnim odnosima zato što su uvijek u fokusu interesa bile međusobne prijete suprotstavljenih država (Buzan, 1991.).

Očito je da pravo određenje pojma nacionalne sigurnosti kroz pristupe "sile" (realisti) i "mira" (idealisti) nije moguće dati.

Sličnoga mišljenja je i Charles Schultze: "...nacionalna sigurnost povezana (je) s brojnošću različitih prijeteji o čijim vjerojatnostima malo znamo i o slučajnostima čiju prirodu možemo samo pretpostavljati" (Schultze, 1973.:529-530).

Buzan je postavio zanimljivo pitanje, što je objekt nacionalne sigurnosti? Je li to: 1. ideja postojanja države (zašto postoji, što je tvori); 2. fizička osnova (teritorij i stanovništvo) ili 3. politička elita (sudstvo, policija, vojska, državna uprava), što se često ističe kao najbitnija sastavnica pojma.

Dr. Franjo Tuđman, na zajedničkoj sjednici oba doma Sabora, pored ostalog, spomenuo je pojam "nacionalna-državna sigurnost". Ne dajući izravnu

definiciju, naveo je sljedeće: "I Hrvatska, kao i sve druge zemlje, ima posebne službe, u okviru obrane, vanjskih i unutarnjih poslova i financija, a također i krovnu službu za objedinjavanje i usklađivanje svih službi, a i djelatnosti drugih tijela od interesa za nacionalno-državnu sigurnost" (*Vjesnik*, 23. I. 1997.).

Riječje o nositeljima provođenja nacionalne sigurnosti u okviru državnih institucija, a to su razne obavještajne službe, što upućuje na poistovjećivanje s unutarnjom sigurnošću države. Prije toga je rečeno da Hrvatska "...mora težiti da svestrana briga za nacionalno-državnu sigurnost postane sastavnim dijelom nacionalne, političke, moralne svijesti i savjesti svakog njezinog građana" (*Vjesnik*, 23. I. 1997.).

I u nastavku: "Osnovne zadaće u području nacionalne sigurnosti u prošloj (1996.) godini bile su zaštita teritorijalnog integriteta i suvereniteta, promicanje međunarodnog položaja RH, te borba protiv međunarodnog terorizma i organiziranog kriminala" (*Vjesnik*, 23. I. 1997.).

Dakle, dr. Tuđman govori o sigurnosti kao stanju svijesti svakog građanina, te o zadaćama koje su pridonijele unutarnjoj i vanjskoj sigurnosti države.

Sličan pristup možemo naći i u raspravama vezanim za nacrt prijedloga Zakona o nacionalnoj sigurnosti, kojeg su pripremile dvije skupine stručnjaka.¹ U temeljnim odredbama oba prijedloga daje se definicija nacionalne sigurnosti i spominju se dokumenti važni za nacionalnu sigurnost. Riječ je o nadležnostima i tijelima upravljanja, od kojih se osim ministarstava, najviše spominju obavještajne i protuobavještajne službe. Zapravo, riječ je o zakonu koji bi trebao regulirati nadležnost rada tih službi, što je imanentno djelatnostima koje obuhvaća pojam unutarnje sigurnosti, tj. državne sigurnosti. Stoga je uvrštenje pojma nacionalne sigurnosti u naziv toga zakona neumjesno i pogrešno.

Zanimljivo je promotriti kako je u slovenskim službenim dokumentima definirana nacionalna sigurnost. Državni zbor Republike Slovenije donio je čak i rezoluciju o nacionalnoj sigurnosti, gdje je na izvanredan način definirano pojmovlje i prikazana struktura nacionalne sigurnosti te države.

Nacionalna sigurnost Republike Slovenije određuje se kao "... stanje u kojemu su zajamčena ostvarivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, skladan gospodarski, društveni i kulturni razvitak, te ostvarivanje drugih životnih interesa, djelovanje demokratske, pravne i suverene, te prostorno jedinstvene i nedjeljive države Republike Slovenije" (*Uradni list Republike Slovenije*, 1993.:3681).

U toj definiciji je jasno sadržano kako se radi o "stanju" u kojem se nešto jamči. Naravno da to može biti i subjektivan osjećaj, jer sigurnost je uvijek i prije svega stvar subjektivnosti.

Raspravljajući o tomu radi li se o stanju, osjećaju ili svijesti odvelo bi nas u čiste filozofijske ili psihološke rasprave, što nije cilj ovoga teksta.

¹ Prezentaciju na Okruglom stolu na temu "Hrvatski nacionalni interesi, sustav i strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća" predvidjele su dvije skupine stručnjaka: jedna, okupljena u Uredu Predsjednika Republike i druga, iz Ministarstva obrane.

Bitno je naglasiti da se nacionalna sigurnost uvijek zasniva na nacionalnim interesima države i svi organizacijski oblici usmjereni su na zaštitu nacionalnih interesa. "Nacionalni interesi imaju strateško-političko značenje i ako govorimo o zaštiti onoga što čini jedan politički entitet, onda se može zaključiti da je definiranje nacionalnih interesa (i oni sami) usko povezano s nacionalnom i međunarodnom sigurnošću" (Cvrtila, 1995.:64).

Kriteriji koji sudjeluju u njihovom oblikovanju su: "...ekonomski, ideološki, vojni kriteriji, kriteriji sile, morala i legaliteta, odnosno kulturni, rasni i drugi kriteriji" (Cvrtila, 1995.:63).

U određivanju nacionalnih interesa moguća je podjela na on što je u prvom planu i što treba najviše štiti, te ono drugo. Najprioritetniji interesi su oni koji pokrivaju nacionalni i državni opstanak (što obuhvaća teritorijalnu cjelovitost i fizički opstanak stanovništva), te vrijednosni sustav određenoga društva (Cvrtila, 1995.:63).

SUSTAV NACIONALNE SIGURNOSTI

Sustav nacionalne sigurnosti može se definirati kao skup mehanizama koji imaju za cilj zaštititi temeljne društvene vrijednosti od mogućih vanjskih ili unutarnjih ugrožavanja, osigurati mir i slobodu svojih građana, te stvoriti mogućnosti za ostvarenje cjelovitog razvitka društva i uopće blagostanja svih pripadnika društvene zajednice (Grizold, 1994.).

Dakle, sigurnost građana ovisi o sustavu nacionalne sigurnosti i njegovom stupnju organiziranosti i učinkovitosti.

Podjela tih sustava bit će promatrana prema obrascu Antona Grizolda. Sustavi nacionalne sigurnosti suvremenih država sastoje se, uglavnom, od sljedećih sastavnica:

1. Sigurnosna politika – ima za cilj ostvarivanje sigurnosti i zaštitu temeljnih društvenih vrijednosti. Provodi se kroz vanjsku politiku, obrambenu politiku, gospodarsku politiku, socijalnu politiku, politiku zaštite okoliša, zdravstvenu politiku, energetska politiku, obrazovnu i kulturnu politiku.
2. Sigurnosni sustav – ima zadaću ostvarivanja sigurnosti na razini cjelokupnoga društva, te se sastoji od sljedećih sastavnica:
 - a) Obrambeni sustav se sastoji od vojne obrane i civilne obrane.

Obrambeni sustav se sastoji od vojne obrane i civilne obrane.

- a) Vojna obrana podrazumijeva oružane snage sa svojom posebnom strukturom i organizacijom, ovisno o mnoštvu kriterija kojima se određuju vrste i sastavi vojski (operativni dio, teritorijalni dio, ročni sastav, profesionalni sastav, pričuvni sastav, itd.).

- b) Civilna obrana sastoji se od civilne zaštite, gospodarske obrane, mjera koje omogućuju djelovanje političkoga sustava u izvanrednim okolnostima i u slučaju rata, neoružano suprotstavljanje agresiji, informacijsko-komunikacijsku djelatnost, te motrenja i obavješćivanja.²

Temeljne zadaće obrane ogledaju se u: odvrtaanju od agresije; obrane teritorija od agresije; zaštite stanovništva i materijalnih dobara, te uklanjanje posljedica agresije³; djelovanje političkoga i drugih društvenih podsustava u slučaju rata⁴.

Sigurnosna sastavnica u užem smislu ili unutarnja sigurnost sastoji se od redovne policije, specijalne policije, poluvojnih policijskih postrojbi i pravosudnih tijela. Zadaća tih nositelja jest očuvanje javnoga reda i provođenje zakonitosti, obavještajne djelatnosti te zaštite cjelokupne društvene strukture.

3. Sigurnosno samoorganiziranje civilnoga društva sadržava samoorganizaciju na individualnoj ili kolektivnoj razini. Za razliku od sigurnosnoga organiziranja koje provodi država, samoorganizacija se provodi na dobrovoljnoj osnovi. Radi se o različitim organizacijama, čiji je cilj pomoć i poboljšanje u djelovanju civilne obrane, posebice civilne zaštite.

Tu spadaju različiti savezi za civilnu obranu, civilnu zaštitu, samozaštitu (*Bundesverband für den Selbstschutz* u SR Njemačkoj), dobrovoljne strukovne organizacije za pružanje pomoći i spašavanje kao što su Ivanovci, Maltežani, Samaritanci, Crveni križ, gorske službe spašavanja, pozadinske službe, itd. Njihov rad je posebno intenziviran u situacijama prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća, pošto je nemoguće očekivati da službe koje organizira država pokriju sva ugrožena područja na kvalitetan način. Austrija, Švedska, Njemačka, Finska i Švicarska su najbolji primjeri takvih humanitarnih i društvenih udruga.

Slični primjeri samoorganizacije zabilježena su i u Hrvatskoj za vrijeme Domovinskoga rata. Uz već spomenute inozemne humanitarne organizacije, osobito su se istakle i domaće, poput Hrvatskoga crvenog križa, *Caritasa*, itd. Nimalu

² Ovo je podjela koju zastupa Anton Grizold. Međutim, postoji i podjela koju navodi Božidar Javorović: "Suvremene koncepcije obrane formuliraju obrambene sustave tako da se u njima uočavaju tri komponente: (a) vojna obrana, (b) civilna obrana i (c) privredna obrana. Takav sastav obrane uočava se i tamo gdje se civilna i privredna obrana izričito ne spominju i gdje formalno nisu konstituirane." u Javorović, B., et al., *Suvremeni sustavi civilne obrane, Civilna obrana u sustavima obrane i zaštite*, Zagreb, Otvoreno sveučilište, 1992. str. 20. Slično piše i Siniša Tatalović: "Suvremeni obrambeni sustavi se, uz rijetke iznimke, sastoje od vojne, civilne i gospodarske obrane." u Tatalović, S., *Upravljanje u političkim sustavima i sustavima obrane*, Zagreb, Defimi, 1996. str. 15. Švedska, na primjer, uz spomenute tri komponente razvija i četvrtu, psihološku obranu. Više o tomu vidi u Cvrtila, V., *Civilna obrana Švedske, Suvremeni sustavi civilne obrane*, uredili B. Javorović, V. Cvrtila, S. Tatalović, Zagreb, Otvoreno sveučilište, 1992., str. 75-93.

³ To su prvenstveno zadaće civilne zaštite.

⁴ Pod drugim društvenim podsustavima najčešće je riječ o sustavu gospodarske obrane.

ulogu su odigrali i pripadnici Zrakoplovnoga saveza, radioamateri, dobrovoljci Civilne zaštite (čuvanje žitnih usjeva od neprijateljskoga podmetanja vatre u Slavoniji), te pripadnici Narodne zaštite za ostvarivanje pojedinih borbenih zadaća (zauzimanje vojarni i dr.) u Hrvatskoj i u susjednoj Sloveniji.⁵

ZAKLJUČAK

Prema navedenim definicijama jasno je da je pojam nacionalne sigurnosti još uvijek nedovoljno razjašnjen i još uvijek nedovoljno razumljiv. Shvaćen je kao izraz unutarnje sigurnosti jedne države (kod nas – kao državna sigurnost), čija je zadaća očuvanje ustavnoga poretka ili bolje reći političke elite.

Teza da se radi o vojnom aspektu sigurnosti, osobito je bila zastupljena u vrijeme Hladnoga rata, kada se nacionalna sigurnost poistovjećivala s nacionalnom obranom, previđajući da je nacionalna obrana samo jedan dio nacionalne sigurnosti kojom se pokriva vanjski aspekt sigurnosti.

Tvrđnju da se zapravo radi o složenom spletu i međuovisnosti vojnih, ekonomskih, političkih, ideoloških, socijalnih, ekoloških, kulturnih, informacijskih i drugih čimbenika kojima suvremene države nastoje osigurati nacionalni/državni opstanak, suverenitet, samostalnost, teritorijalnu cjelovitost, socijalno blagostanje i mogućnost razvitka, možemo prihvatiti kao najsveobuhvatniju definiciju nacionalne sigurnosti, bez obzira što neki autori drže da je nemoguće definirati taj pojam.

Točno je da su pojmovi sigurnost i nacionalna sigurnost u međunarodnim odnosima postali gotovo sinonimi zbog stalne prijetnje koje su postojale između država dva ideološko-političko-gospodarska bloka za vrijeme Hladnoga rata.

Danas je potrebno više pozornosti obratiti na nevojna ugrožavanja i prijetnje, osobito ugrožavanja koje dolaze od prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća. Vojna ugrožavanja dakako nisu prestala, ona su po svom teritorijalnom određenju ograničenija, ali po vrsti i intenzitetu djelovanja su daleko uznapredovala. Osobito su opasna ugrožavanja koja polaze s pozicija političkoga terorizma ili mafijaških ucjena.⁶

Nacionalna sigurnost je oduvijek bila temeljena na nacionalnim interesima država, te su se prema tomu izgrađivali sustavi nacionalne sigurnosti. Sustavi nacionalne sigurnosti sastoje se od politike nacionalne sigurnosti, samoga sigurnosnoga sustava (čiji dijelovi su obrambeni podsustav i podsustav unutarnje sigurnosti) i sigurnosne samoorganizacije društva.

⁵ Više o tomu vidi u: Javorović, B., et al., (1992.): *Suvremeni sustavi civilne obrane*. Zagreb, Otvoreno sveučilište.

⁶ Porast različitih terorističkih skupina s političkim ili nepolitičkim ciljevima, te jačanje nacionalnih mafija, poglavito ruske mafije, predstavljat će u budućnosti nove izazove nacionalnoj sigurnosti. Svojedobni nestanak kovčega s "mini-nuklearnim bombama" tomu ide u prilog.

Pored vojne komponente obrambenoga podsustava, osobito je zanimljiva komponenta civilne obrane, kojoj možemo dodati još i komponentu gospodarske obrane, a u ponekim zemljama je ustrojena i komponenta psihološke obrane. Bez obzira kako je pojedini sustav zakonski i ustavno formaliziran, funkcije svih četiriju komponenti obrane su evidentne.

Nacionalna sigurnost će i dalje biti jedno od područja stalnoga proučavanja u međunarodnim odnosima pošto će i države unaprijed ostati glavni subjekti u međunarodnim odnosima.

Literatura

- Buzan, Barry (1991.) *People, States and Fear, an Agenda for International Security Studies in the Post-cold war era*. Colorado: Lynne Rienner Publisher, Boulder.
- Cvrtila, Vlatko (1995.) "Nacionalni interesi i nacionalna sigurnost" *Politička misao*, 32(2).
- Dimitrijević, Vojin (1973.) *Pojam sigurnosti u međunarodnim odnosima*. Beograd: Savremena administracija.
- Grizold, Anton (1992.) *Razpotjta nacionalne varnosti: Obramboslovne raziskave v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Grizold, Anton (1994.) "The concept of National security in the contemporary world" *International Journal on World Peace* 11(3).
- Javorović, Božidar, et al. (1992.) *Suvremeni sustavi civilne obrane*. Zagreb: Otvoreno sveučilište.
- Javorović, Božidar (1997.) "Terorizam" *Policija i sigurnost* 6(1-2).
- Jurić, Petar (1997.) "Struktura nacionalne sigurnosti u XXI. stoljeću" *Hrvatski vojniki* 7(27):22-27.
- Miletić, Andreja (1978.) *Nacionalni interes u američkoj teoriji međunarodnih odnosa*. Sarajevo – Beograd: Savremena administracija.
- Nobiilo, Mario (1988.) "Pojam sigurnosti u terminologiji međunarodnih odnosa" *Politička misao* 25(4).
- Paić, Ivo (1995.) *Strategija obrane*, Skripta I. dio, Zagreb: HVU "Petar Zrinski", Zapovjednostožerna škola.
- Tatalović, Siniša (1996.) *Upravljanje u političkim sustavima i sustavima obrane*. Zagreb: Defimi.
- Vukadinović, Radovan (1980.) *Međunarodni politički odnosi*. Zagreb: Školska knjiga.
- *** Resolucija o izhodišćih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije, *Uradni list Republike Slovenije* br. 71, Ljubljana, 1993.
- *** Izvješće predsjednika Republike dr. Franje Tuđmana o stanju hrvatske države i nacije u 1996. godini, na zasjedanju oba doma hrvatskoga Sabora, *Vjesnik*, 23. siječnja 1997.

THE DIFFICULTIES OF DEFINING THE NOTION OF NATIONAL SECURITY

Darko Lacković

Summary

This article describes the reasons for difficulties security, which in the public eye still receives a twisted rendition. On the one hand, the reason is an obvious ignorance of the concept – category apparatus, even with the expert public in part, because of which national security is identified with internal security (state security); on the other hand, historical reasons have caused the concept of national security to still be identified with the military aspect of security, or national defence. In the stable, regulated world, non – military jeopardies represent a far bigger threat to a state or a society. In any case clearly defined national interests should remain the basis of national security. The system of national security, as a subsystem of the political system, effectively protects national security using different disposable mechanisms.

Keywords: national security, external security, internal security, national defence, national interests, the national security system, safety politics

Intervju

